

Ukiumoortumik nalunaarsuineq 2009

ATTAVIK 146 PILLUGU

Attavik 146-mik pilersitsinikkut PAARISA-p 2004-mi ukiakkut Inatsisartunut saqqummiunneqartoq, "Imminut toquttarnermut pitsaaliuinermit nuna tamakkerlugu pilersaarusiornissamut siunnersuut" -mit innersuutit ilaat naammassivaa. Innuttaasut peqqissuunissaannik pilersaarutaa Inuunerittap ataani imminut toquttarnermut pitsaaliuineq salliutinneqartunut tunngavoq.

Attavik 146-mut siunertaasoq tassa annertunerusumik inunnut imminut toqunnissamik eqqarsaa-teqartartunut, imaluunniit allatut namminerisamik ajornartorsiutilinnut, tarnikkut inuunermi ataa-siakkaanut naleqassutsimik aarlerinartorsiortitsisinnaasumut nuna tamakkerlugu kinaassutsimik isertuisumik, akeqanngitsumillu neqeroorutiginninneq. Sullinniakkat allat tassaapput imminut toqo-riatarsinnaasunut ilaqaatasut, aammalu imminut toqussimasunut ilaqaatasut, kiisalu inuit ilagisar-takkanit qaninnerusunit imminut toqoriarataarsinnaasunit imminut toqussimasunilluunniit eqqu-gaasimasut.

Attavik 146 ataasinngornermi pingasunngornermilu nal:19 - 22-mut ammasarpoq.

UKIOMOORTUMIK NALUNAARSUINERMUT TUNNGASOQ

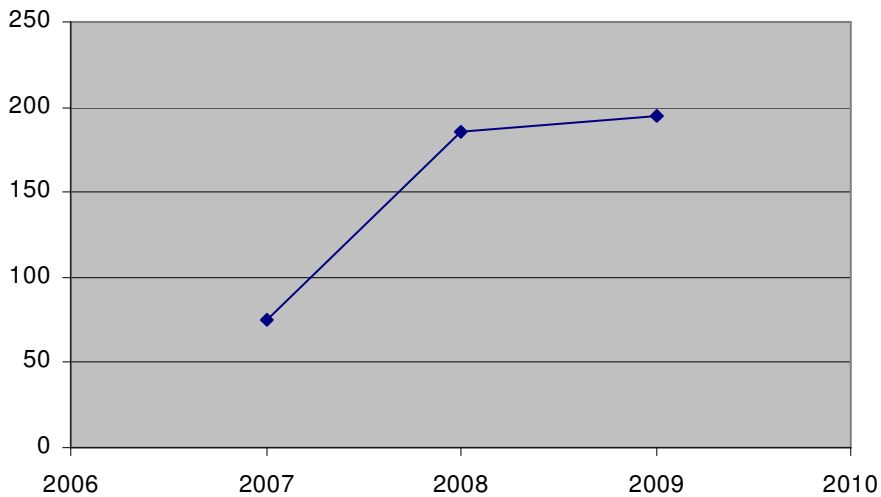
Ukiomoortumik nalunaarsuutip uku Attavik 146-mut siunnersuisartut 2009-mi siunnersuiner-mik oqaloqateqartarnerit tunuliaqutsiullugit suliarineqarput. Oqaloqatigiinnerit iluameersumik siun-ner-suisoqarfiusimasut kisimik misissuinermit ilanngunneqassapput. Taamaasilluni kukkulluni sianer-nerit, oqarasuaatikkut asuli oqalunnerit assigisaallu ilanngunneqassanngillat.

Siunnersuisarnerit immersugassanut atortussat amerlassusaat SPSS-imi kisitsisinngorlugit paa-sissutissanut pilersaarusiaq ikiorsiullugu misissorneqarsimavoq, inooqatigiinnik ilisimatusarnerup iluani angusassamik toraagalerluni kisitsisinngorlugit paasissutissanik misissuinerit.

SIANERNERIT ILISARNAQUTAAT

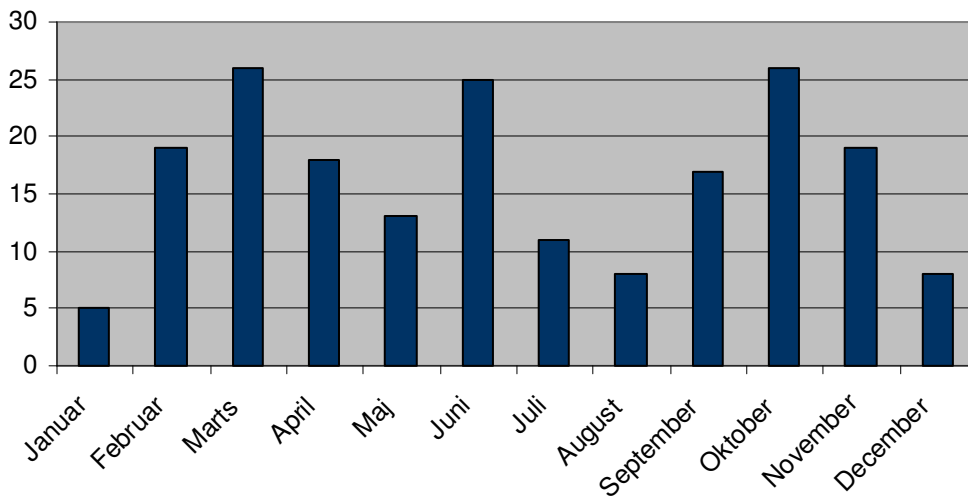
2009-mi siunnersuiner-mik oqaloqateqartarnerit 194-it nalunaarsorneqarsimapput. Soorlu takussu-tissiaq 1-mi takuneqarsinnaasoq 2008-miit 2009-mut siunnersuiner-mik oqaloqateqartarnerit amer-lassusaat qaffariartuaarsimavoq.

Takussutissiaq 1. 2007-miit - 2009-mut siunnersuiner-mik oqaloqateqartarnerit amerlassusaat

Takussutissap 2-p ataani allassimasup siunnersuinermit oqaloqateqartarnerit qaammammut agguarsimanerit takussutissaavoq. Martsimi, junimi oktoberimilu oqaloqatigiittarnerit amerlanerusimapput, ukiumullu tamarmut siunnersuinermit oqaloqateqartarnerit 40 %-tiisa missaat qaammattini taakkunanani ingerlanneqarput. Agguaqatigiisillugit qaammammut 16-it missaanni amerlassuseqartunik siunnersuinermit oqaloqatiginnittoqartarsimavoq.

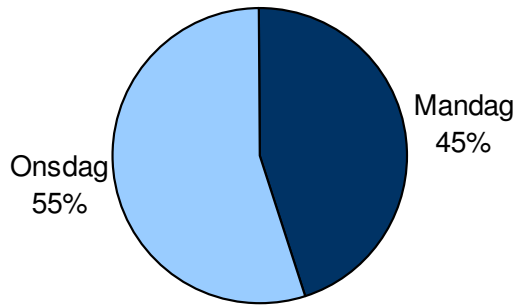
Takussutissiaq 2. 2009-mi siunnersuinermit oqaloqateqartarnerit qaammammut agguarsimaneri

Oqaloqateqartarnerit agguarsimaneri sapaatip-akunnerani ullormut ataatsimut tunngatillugu nali-giingajassimapput, tassami oqaloqateqartarnerit affangajaat ataasinngornermi ingerlanneqartarput affaasalu sinnersi pingasunngornikkut¹ (takussutissiaq 3. takuuk).

Takussutissiaq 3. 2009-mi sapaatip-akunnerani ulluni ataasiakkaani siunnersuinermit oqaloqateqartarnerit agguarsimaneri

¹ Siarnuneriit januarimi taama tulleriillutik pingasunngornermi arfininngornermilu ingerlanneqarput, taamaattumik januari sapaatip-akunnerani ullunut ataasiak- kaanut agguarsimannut nalunaarsuineri ilanngunneqanngilaq.

ATTAVIK 146-MUT INUIT SIUNNERSUINERMIK OQALOQATEQARTARNERNUT QINNUTE-QARSIMASUT ILISARNAQUTAAT

2009-mi inuit siunnersorneqarnissamik qinnuteqarsimasut pingajorartingajaavii, 20-29-inik ukioqartuusimapput. Suli allat tallimararterutaat 30-39-inik ukioqarsimapput sisamararterutaallut 40-49-inik ukioqarsimallutik. Sianertunit qulerarterutit missaat taama tulleriillutik 20-it ataallugit imaluunniit 50-it sinnerlugit ukioqarsimapput (tabeli 1 takuuk).

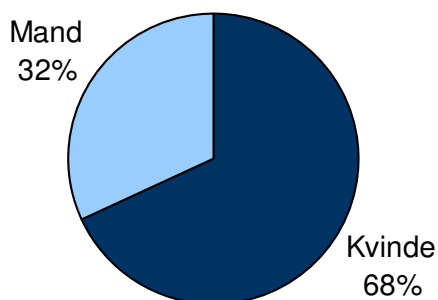
Tabeli 1. Ukiutigut agguaaneg

	Amerlassusaat	%
<20-inik ukiullit1	16	12,8
20-29 ukiullit	39	31,2
30-39 ukiullit	27	21,6
40-49 ukiullit	31	24,8
50-59 ukiullit	8	6,4
60-69 ukiullit	4	3,2
Katillugit	125	100

n=125 (sianernerit 69-it, qassinik ukioqarnermik nalunaarusersimangitsut)

2009-mi siunnersortinnissamik qinnuteqarsimasut pingajorararterutaasa marlorarterutaat, arnaasimapput (takussutissiaq 4 takuuk). Suaaassusermik agguassinerit soorlu ukiuni siullernisut equngasimapput.

Takussutissiaq 4. Suaaassusermut tunngatillugu siunnersuineramik oqaloqateqartarnernik aggu-

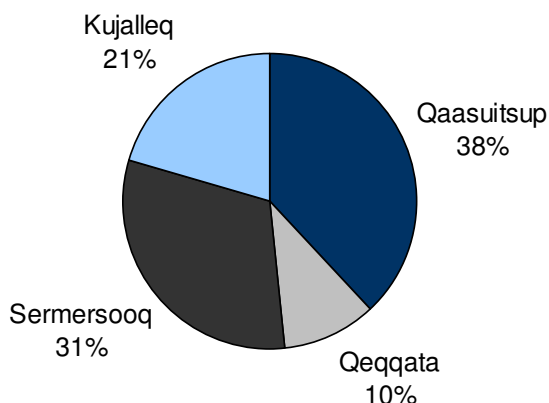

aassisarnerit

n=125 (sianernerni 69-ini, suaassuseq nalunaarusersimangilaq)

Takussutissiami 5-imi ataani allassimasumi takuneqarsinnaavoq, 2009-mi Attavik 146-mi siunnersorneqarnissamik qinnuteqartut 38 %-tii, Qaasuitsup Kommuniannersuupput, 31%-tii Kommuneqarfik Sermersooq-mit, 21%-it Kujalleq-mit 10%-iilu Qeqqata Kommunianit

Takussutissiaq 5. Kommunerujussuit malillugit siunnersuineramik oqaloqateqartarnernik agguassisarnerit

n=126 (sianernerit 68-it, kommunimit sorlertersuuneri nalunaarsorsimangitsut)

Oqaloqateqartarnernit 86%-ii illoqarfinneruupput sinnerilu 14%-it nunaqarfinniit. 2009-mi siunnersortinneqarnissamik qinnuteqartut annertunerusumik inuit illoqarfinneruupput ukiunit siuliusunit suli annertunerusumik siammarsimanerupput.

Soorlu tabel 2-mi ataani allassimasumi takuneqarsinnaasoq, sianertartut affangajaat suliffeqarput (46,2%). Sisamararterutingajaat (17,3%) suliffeqanngillat, 15,4%-iilu ilinniartuullutik.

Tabeli 2. Sianertartut suliffeqarnikkut inissisimanerat

	Amerlassusaat	%
SuIisut	48	46,2
Suliffeqanngitsut	18	17,3
Ilinniagaqartut	16	15,4
Soraarnej/Siusinaartumik pensionisiallit	12	11,5
Sivisuumik napparsimanermik nalunaarutit	10	9,6
Katillugit	104	100

n=104 (sianernerit 90-it, sumik suliffeqarnerit nalunaarsorsimangitsut)

SIUNNERSUINERMILIK OQALOQATEQARTARNERNILIK ALLAASERINNINNEQ

Soorlu tabeli 3-mi takuneqarsinnaasoq oqaloqateqartarnernit pingajorarterutaasa marlorarterutaanit amerlanerusut 16-30 minutsinik siviussuseqartarput. Oqaloqateqartarnernit sisamararterutaat 6-15 minutsinik siviussuseqartarput aammalu suli allat sisamararterutit 31-60 minutsinik siviussuseqarlutik. Oqaloqateqartarnernit siviussusaasa agguarsimaneri 2008-mi agguarsimanernit allaanerussuteqangaanngillat.

Tabeli 3. Siunnersuineramik oqaloqateqartarnerit sivissusaat

	Amerlassusaat	%
0-5 min	24	13
6-15 min	47	26
16-30 min	62	35
31-60 min	42	24
60+ min	3	2
Katillugit	178	100

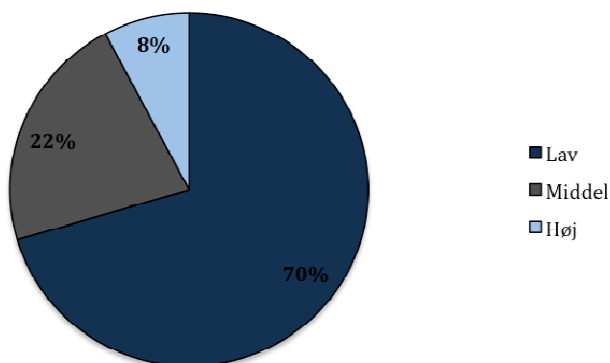
n=178 (sianernerit 16-it, sivissusaat nalunaarsorsimangitsut)

Imminut toqunnissamik, imminut toqoriarnernilluunniit imaluunniit allat imminnut toqoriarne-rannik misigisaqarsimanernik siunnersuinerami eqqartorneqarsimanersut, oqaloqatigiinnernit tamarmiunngilluinnartunit nalunaarsorneqartarput. Allaat imaappoq tassa oqaloqateqartarnerit affaat inorlugit nalunaarsorneqartarput. Nalunaarsorsimavorli, oqaloqatigiinnerni 39-ini sianer-tuusoq oqaluttuarsimasoq, arnaq/angulluunniit imminut toqunnissamik eqqarsaateqarsimasoq. Oqaloqatigiinnerni 41-suni siusinnerusukkut imminut toqukkusussimanerit oqaloqatigiissutigi-neqarsimasoq, aamma oqaloqatigiinnerni 23-iusuni sianertup siusinnerusukkut imminut toqo-riarsimanerigalui eqqartorneqarsimasut. Sianernerit 15-ii ilaatigut allat imminut toqunnerannik misigisaqarsimanermut tunngasuusimapput.

Oqaloqateqarnerni tamajavinni sianertup susuasianera nalunaarsorsimasoq, taanna eqqogaa-sutut allasimasarpoq. Pisuni marluinnarni sianertoq kanngunarsaasutut nalunaarsorsimavoq.

Siunnersuineramik oqaloqateqartarnernut atatillugu siunnersuisartut sianertumik navianaatilittut naliliinerit suliarisarpaat, tassa imaappoq. ima tulleriillugit appassissoq, akunnattoq imaluunniit qaffasissumik imminut toqoriarsinnaasutut navianaateqartutut nalilertarpaat. Soorlu takussu-tissaimi 6-mi takuneqarsinnaasooq oqaloqateqartarnernut amerlanerpaanut Navianaatilittut na-liliinerit imaapput "appasippoq". Taamaattorli oqaloqateqartarnerit tallimarterutaat ataaseq qaangerlugu nalilerneqartarput, tassaasut akunnattumik navianaatilittit, aamma oqaloqateqar-tarnerit 8%-iinit navianaatilittut naliliinerit tassaasut "qaffasittoq".

Takussutissiaq 6. Navianaatilittut naliliinerit

n=142 (oqaloqatigiinnerit 52-it, navianaatilittut nalilersimangillat)

Tabeli 4-mi ajornartorsiutinut tunngasoqarpoq, siunnersuineramik oqaloqateqartarnernut tunngasuni takkutikulaartarneri naapertorlugit allanneqartarput.

Siunnersuineramik oqaloqateqartarnerni ajornartorsiutinut tunngasoq eqqartorneqakulanerpaajusoq tassa kiserliorneq, oqaloqatigiinnerni 67-iusuni eqqartorneqarpoq. Oqaloqateqartarnerni 51-iusuni sianertuusoq tarnikkut allanngorartuusutut nalunaarsorsimavoq, tassalu tassaavoq

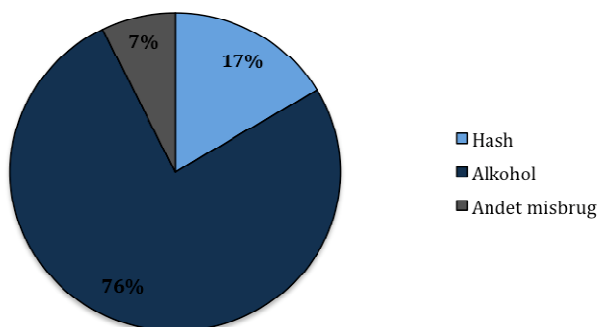
immikkoortiterineq, soorunalimi sorpassuarnik assigiingitsorpassuarnik peqquteqarsinnaasoq. Oqaloqateqartanernit 26-it aalajangersimasumik tarnikkut napparsimanerupput.

Tabeli 4. Siunnersuinernik oqaloqateqartarnSiunnersuinernik oqaloqateqartarnerni ajornartorsiutinut tunngasut takkutikulaartarneri naapertorlugit allanneqartarput

Ajornartorsiutinut tunngasut	Amerlassusaat
Kiserliorneq	67
Tarnikkut allanngorarnerit	51
Atornerluinermik ajornartorsiuteqarneq	51
Ajoqusernarmik kingunerlutsitsinikkut pisimasut (timikkut eqqarsartaatsikkulluunniit)	43
Nikalloqqajaanarit/nikallungasorujussuaq	37
Timikkut innarliinerit	30
Tarnikkut nappaatit	26
Tarnikkut persuttaaneq	24
Ajornartorsiutit allat	23
Toqusoqarneq	22
Pinngitsaaliinerit	21
Inuttut inooqatigiinnikkullu, inatsisilerinermut tunngasutigut aningaasaqarnikkullu ajornartorsiornert	20
Timikkut persuttaanerit	20
Asanninneq pillugu aliasuutit	19
Atoqatigiinnikkut ajornartorsiutit	14
imminut aserootaasumik pissusilersorneq	10
Oqaatsit atorlugit kanngunarsaanerit	10
Sinissaaruttarnerit	9
Suliffissaaleqinerit	9
Uumisaarinerit	6
Timikkut nappaatit	5
Pinerluttarnerit	3
Toqutsinerit	2

Tamakkulu saniatigut oqaloqateqartarnerit 51-iusut atornerluinermik ajornartorsiuteqarnermut tunngasuupput. Oqaloqateqarnerit atornerluinermik ajornartorsiutinut tunngasuusut sisamarteru taasa pingajorarterutaat imigassamik 76 % atornerluinernut tunngasuupput. Oqaloqateqarnerit 17%-ii, atornerluinermut tunngasut, hashimik atornerluinermut tunngasuupput (takussutissa 7 takuuk). Arlalissuarni siunnersuisartup allassimavaa, sianertoq oqaloqatigiinnerup na-laani imersimangikkuni ikiaroorniutinit sunnigaasimasoq.

Takussutissiaq 7. Atornerlunermik ajornartorsiornernut tunngasunut oqaloqateqartarnerit ag-

Oqaloqateqartarnerit 43-ini ajoqusernemi kingunerlutsitsineq timikkut eqqarsartaatsikkulluunniit) pisoqarsimanerit eqqartorneqarput. Taakkununga pisunut ilaatigut ilaapputaaq timikkut oqaatsitigulluunniit narrunarsaanerit, timikkut tanikkullu persuttaanerit, pinngitsaalinerit, toqusoqarnera toqutsinerillu, taassaasut eqqartorneqartut tamarmiusut, oqaloqateqarnerit amerlanersaanni eqqartorneqartut (tabeli 4-mut naleqqiuguk).

Sianernerni 37-it nikalloqqajaasuupput nikallungasorujussuilluunniit. Inuit 19-it asannineq pillugu aliasuutitik eqqartorpaat. Oqaloqateqarnernit 20-it inuttut inooqatigiinnikkullu, inatsisilerinermut tunngasutigut aningaasaqarnikkullu ajornartorsiornerit eqqartorneqarput.

Ajornartorsiutinut tunngasut eqqartorneqakulanerusut assorsuaq 2008-mi ajornartorsiunut tunngasunut siunnersuinernik oqaloqateqartarnerni eqqartorneqaluaasut assigisorujussuaat.

Siunnersuinikkut oqaloqateqartarnerni ataasiakkaani tamani ajornartorsiutinut tunngasut assigiinngitsut arlallit akulikitsumik suliarineqakulaarput. Taamaasilluni oqaloqateqartarnerit assigiinngisitaartuusut oqartoqarsinnaavoq. Tamanna assersuutigalugu sianertartut pinngitaalinerit, imaluunniit timikkikut narrunarsaanerit misigisaqarsimasut aallaavigalugit paasitsissutigineqarsinnaapput.

Inunnit 39-usunit, soorlu timikkikut narrunarsartissiamasunit imaluunniit pinngitalisaasimasunit, 14-it tarnikkut allanngorartutut nalunaarsorsimapput (tabili 5 takuuk). Inuillu 14 allat atornerluinermik ajornartorsiuteqartutut allassimapput. Inuit atoqatigiinnikkut narrunarsartissiamasunit 13-it eqqaavaat, kiserliornermik misigisaqarlutik eqqaavaat. Inuit qulit qulingiluallu taama tulleriillutik pinngitsaalitinnerup/timikkut narrunarsartinnerup qaavatigut aammattaaq timikkut tarnikkullu persortartinnermik misigisaqarsimasut.

Tabeli 5. Pinngitsaalisaanerit timikkulluunniit narrunarsartissimanerit misigisaqarsimanerit inunnik oqaloqateqartarnerni ajornartorsiutinut tunngasut allat

Ajornartorsiutinut tunngasut	Amerlassusaat
Tarnikkut allanngorarnerit	14
Atornerluinermik ajornartorsiuteqarneq	14
Kiserliorneq	13
Timikkut persuttaanerit	10
Tarnikkut persuttaaneq	9
Atoqatigiinnikkut ajornartorsiutit	9
Nikalloqqajaanerit/nikallungasorujussuaq	6
Asannineq pillugu aliasuutit	5
Tarnikkut nappaatit	4
Suliffissaaleqinerit	3
Inuttut inooqatigiinnikkullu, inatsisilerinermut tunngasutigut aningaasaqarnikkullu ajornartorsiornerit	2
Toqusoqarneq	2
imminut aserootaasumik pissusilersorneq	1
Sinissaaruttarnerit	1
Timikkut nappaatit	1

Sianertartut ajoqusernarmik kingunerlutsitsinernik (timikkut eqqarsartaatsikkulluunniit), imaluunniit artornartorsiornartunik pissusilinnik pisoqarsimasunik misigisaqarsimasut misissornerisigut oqaloqateqartarnerit allanngorarneri ersarinnerulersarput², erseqqarinnerusumik. Inngammik inuit tamakkut ilaat imminut toqunnissamik eqqarsaateqartanissaannik, imaluunniit imminut toqoriarnissamik misiliisinnaassasut Iimagisaqartoqarsinnaagaluarpoq.

Oqaloqateqartarnerit 101-ii ajoqusernarmik kingunerlutsitsinernik (timikkut eqqarsartaatsikkulluunniit) imaluunniit artornartorsiornartunik pissusilinnik pisoqarsimasunut tunngasuupput. Soorlu tabeli 6-imi takuneqarsinnaasoq inunnit taakkunannga amerlassuseqarnerusut 39 % ajoqusernarmik kingunerlutsitsinikkut pisimasunik (timikkut eqqarsartaatsikkulluunniit), imaluunniit artornartorsiornartunik pissusilinnik pisoqarsimasunik misigisaqarsimasut, imminut toqunnissamik imaluunniit imminut toqoriarsimasut, inunnit allaniit ajoqusernarmik kingunerlutsitsinikkut pisimasunik (timikkut eqqarsartaatsikkulluunniit), imaluunniit artornartorsiornartunik pissusilinnik pisoqarsimasunik misigisaqarsimanerminnik kalerriussisimanngitsut (22,6%). Taannali assigiinngissut kisitsisit atorlugit nassuiaasiornernut pisarialiunngilaq³.

Soorlu siusinnerusukkut eqqaanerareersutut erseqqissarneqassaaq, tassa inuit Attavik 146-mut siunnersortinnissamik qinnuteqarsimasut amerlanerpaarsaat, imminut toqunnissamik eqqarsaataasimanersut imaluunniit imminut toqoriarnertut nalunaarsorsimanngitsut.

Tabeli 6. Ajoqusernarmik kingunerlutsitsinikkut pisimasut (timikkut eqqarsartaatsikkulluunniit) imaluunniit artornartorsiornartunik pissusillit aamma imminut toqunnissamik eqqarsaatit imaluunniit imminut toqoriarnernit misigisat akornanni ataqagitiissutaat

Imminut toqunnissamik eqqarsarnerit – imminoriarnerilluunniit

	Aap	Naamik	Paasisutissii-soqanngilaq	Katillugit
Aap	40 (39,6%)	6 (5,9%)	55 (54,4%)	101 (100%)
Naamik	21 (22,6%)	10 (10,8%)	62 (66,7%)	93 (100%)
Paasisutissii-soqanngilaq				
Katillugit	61 (31,4%)	16 (8,2%)	117 (60,3%)	194 (100%)

$\chi^2=7,019, df=2, p=0,030$

Aammattaq atornerluinermik ajornartorsiuteqarnerup kingunerisaanik immunut toqukkusunnarmik eqqarsaateqartarnerup imaluunniit imminut toqoriartarnerup akornanni attuumassuteqarpasippoq (tabili 7 takuuk). Taamaasilluni inunniit atornerluinermik ajornartorsiuteqanngitsuniit (28,3%) inuit atornerluinermik ajornartorsiutillit imminut toqunnissamik eqqarsaateqartartut imaluunniit imminut toqoriartarsimasut (40,8%) amerlanerussuteqarput. Taannali attuumassuteqarneq kisitsisit atorlugit nassuiaasiornernut pisarialiunngilaq⁴.

² Ajoqusernarmik kingunerlutsitsinikkut pisimasutut (timikkut eqqarsartaatsikkulluunniit), timikkut/oqaatsitigut narrunarsartinnertut, tarnikkut/timikkut persortartinertut, pinngitsaaliinertut, ikkataanertut, toqusoqarneratut/toqutsinertut imaluunniit allat imminut toqunernerinik misigisaqarnerut nassuiaaserlugit nalunaarsorsimasut.

³ Tassa imaappoq.tassa taanna nassaarineqartup ataqatigiinnera nalaatsorneriin- nakut pissuteqartoq .

⁴ Tassa imaappoq .tassa taanna nassaarineqartup ataqatigiinnera nalaatsorneriin- nakut pissuteqartoq.

Tabeli 7. Atornerluinerup imminullu toqukkusunnermik eqqarsateqartarnerup imminullu uunniit toqoriartarnerup akornanni attuumassut

Imminut toqunnissamik eqqarsarnerit - immi-noriarnerilluunniit

	Aap	Naamik	Paasis-sutissii-soqanngilaq	Katillugit
Atornerluineq				
Aap	20 (40,8%)	3 (6,1%)	26 (53,1%)	49 (100%)
Naamik	41 (28,3%)	13 (9,0%)	91 (62,8%)	145 (100%)
Katillugit	61 (31,4%)	16 (8,2%)	117 (60,3%)	194 (100%)

$\chi^2=2,672, df=2, p=0,251$

Siunnersuisarnikkut oqaloqateqartarnertut atatillugu ikiuisinnaasunut akulikitsumik allanut saaffiginnittarnissaq sianertumut siunnersuutigineqassaaq. Saaffiginniffissaasut siunnersuutigineqartut taakku tassaagajupput inunnik isumaginnittoqarfiit/ isumaginninnermut siunnersorteqarfiit, ilinniartitsisut, nakorsat napparsimaveqarfiilluunniit, politiit, Meeqqanut- Inuusuttunut oqarasuaat, ilaqutariinnut siunnersuisarnertut oqarasuaat, Tasiorta 141 imaluunniit palaseqarfik/ajoqit. Siunnersuisarnikkut oqaloqateqartarnerit 156-it allattorsimapput, tassa siunnersuisartup allanut saaffiginnissaq innersuutigisimagaa (tabili 8 takuuk). Aammattaaq siunnersuisartut malugeqqukulaarpaat, tassa sianertartut ajornartorsiummik uteqqajaassussagalarunik imaluunniit allanik ajornartorsiutinik nalaanneqassagaluarunik Attavik 146-mut sianertaqqinnissaminut tikilluaqquneqarmata.

Tabeli 8. Saaffiginniffissatut innersuutigineqartut

Saaffiginnittarfiit	Amerlassusaat
Inuit inersimasut allat	27
Ilinniartitsisoq	2
Nakorsaq napparsimavilluunniit	24
Meeqqanut - inuusuttunut oqarasuaat 134	7
Ilaqutariinnut siunnersuisarfik 31 41 51	10
Tasiorta 141	15
Palasi kateketiluunniit	6
Allat	66
Katillugit	156